

BORBE PASA KAO TEŽI OBLIK KRIVIČNOG DELA UBIJANJA I ZLOSTAVLJANJA ŽIVOTINJA*

Ana Batrićević*

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd

Nesporno je da priređivanje borbi pasa predstavlja oblik ekstremne okrutnosti prema životinjama. Ovaj "krvavi sport" ujedno se smatra ozbiljnim i složenim društvenim i pravnim fenomenom, čiji značaj prevazilazi okvire problematike dobrobiti životinja. Krivično delo ubijanja i mučenja (sada: zlostavljanja) životinja uključeno je u krivično zakonodavstvo Republike Srbije 2006. godine, ali njegov teži oblik koji se odnosi na borbu između životinja postoji tek od izmena i dopuna Krivičnog zakonika iz 2009. godine. Iste godine naša zemlja je usvojila svoj prvi Zakon o dobrobiti životinja čime su pojedine radnje koje su direktno ili indirektno povezane sa borbama između životinja proglašene prekršajima. Društvena opasnost borbi pasa, njihova povezanost sa drugim nasilničkim i kriminalnim aktivnostima, i svest o značaju dobrobiti životinja u savremenom društvu zahtevaju efikasnu primenu navedenih propisa. Smisao ovog rada je da analizira relevantne zakonske odredbe iz ove oblasti kao i da istakne i pokuša da reši nedoumice koje se mogu javiti u njihovoj praktičnoj primeni.

KLJUČNE REČI: ubijanje i zlostavljanje životinja / zaštita i dobrobit životinja / borbe između životinja / krivično delo / prekršaj

---

* Ovaj tekst je nastao kao rezultat rada na projektu "Prevenција kriminala i socijalnih devijacija" koji finansira Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije, broj 149016.

* E-mail: ana.batricevic@yahoo.com

UVOD

U vremenu u kom se naše društvo suočava sa porastom različitih oblika i vidova nasilja, laičku i stručnu javnost posebno uznemiruju u medijima sve prisutnije slike okrutnosti prema životinjama. Ipak, čini se da od svih formi zlostavljanja životinja najburniju reakciju, uključujući i najoštriju osudu i najintenzivniji strah kod ljudi, izaziva priređivanje borbi između životinja, a naročito borbi pasa.

Danas je u velikom broju razvijenih zemalja apsolutno nesporno da borbe pasa u prvom redu predstavljaju vid eksplicitne okrutnosti prema životinjama. Sa stanovišta savremene biocentrične etike, ta činjenica sama po sebi predstavlja dovoljno jak argument u prilog zakonskoj zabrani ovih "manifestacija". Međutim, problematika borbi pasa znatno je šira od izolovanog pitanja dobrobiti životinja. Naime, utvrđeno je da borbe pasa po pravilu prati i niz "uzgrednih" devijantnih i kriminalnih aktivnosti koje ozbiljno ugrožavaju i šire društvene interese. Reč je pre svega o različitim oblicima nasilničkog ispoljavanja, kao što su nasilje u široj zajednici, nasilje u porodici, remećenje javnog reda i mira, pripadništvo uličnim bandama (gangovima), ali o drugim ilegalnim delatnostima poput trgovine drogom i oružjem i nezakonitog kockanja i klađenja (Ortiz, 2010: 40).

Iako je ubijanje i mučenje (sada: zlostavljanje) životinja u našoj zemlji obuhvaćeno kriminalnom zonom od 1. januara 2006. godine, kada je istoimeno krivično delo uključeno u XXIV poglavlje Krivičnog zakonika Republike Srbije posvećeno krivičnim delima protiv životne sredine¹, odredbe posvećene suzbijanju borbi između životinja postale su deo našeg pravnog sistema tek 2009. godine. Tada je, nakon izmena i dopuna Krivičnog zakonika Republike Srbije, krivično delo ubijanja i zlostavljanja životinja dobilo još jedan teži oblik koji se odnosi na ovu problematiku², a iste godine usvojen je i Zakon o dobrobiti životinja³, kojim je predviđena prekršajna odgovornost za raznovrsne aktivnosti koje se posredno ili neposredno vezuju za borbu između životinja. Time su stvoreni elementarni preduslovi za suzbijanje ove pojave, ali i svih drugih "uzgrednih" aktivnosti koje je po pravilu prate i koje često mogu predstavljati i veću društvenu opasnost od nje same.

---

¹ Krivični zakonik, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 85/2005, 88/2005 i 107/2005

² Čl. 269. st. 3. Krivični zakonik, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009 i 111/2009

³ Zakon o dobrobiti životinja, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 41/2009

Dosledna implementacija opšteprihvaćenih standarda iz sfere dobrobiti životinja zahteva temeljnu analizu navedenih zakonskih novina ne bi li se precizno razgraničila polja primene krivičnopravnih i prekršajnopravnih odredbi. Međutim, da bi se održavanju borbi između životinja efikasno stalo na put, potrebno je sagledati i društveno-istorijske okolnosti u kojima se ovaj fenomen u svom današnjem obliku izrodio i razvijao, kao i modalitete društvene i državne reakcije na njega u onim zemljama u kojima beleži dugu tradiciju.

1. Borbe pasa kroz istoriju

Borbe između životinja, uključujući i borbe između dva psa ili između pasa i drugih životinja (najčešće bikova ili medveda), bile su uobičajena zabava još u Starom Rimu, a poznato je da su priređivane i u srednjem veku (Gibson, 2005). Koreni borbi pasa kakve poznajemo danas potiču iz Engleske, gde je ovaj "krvavi sport" bio naročito popularan i to uglavnom među pripadnicima radničke klase, koji su u njemu videli izvor razonode ali i dodatnih prihoda od opklada (Evans, Forsyth, 1997: 59 i 61). U nastojanju engleskih odgajivača da proizvedu što agresivnije pse, sredinom XIX veka razvijena je sada već čuvena rasa-stafordširski bul terijer, poznatija kao "pit bul". Ovi psi, posebno odgajani za borbu, ubrzo su iz Engleske preneti u Sjedinjene Američke Države, žarište "modernih" borbi pasa, koje odlikuju osobita brutalnost i čvrsta isprepletenost sa drugim oblicima socijalno-patološkog i kriminalnog ispoljavanja poput pripadništva uličnim bandama, trgovine drogom i oružjem, nasilja u porodici, okrutnosti prema životinjama, i ilegalnog kockanja i klađenja (Gibson, 2005).

Bez obzira na svojevršno varvarstvo i primitivizam koji "krase" borbe pasa, interesovanje za ovaj vid zabave i zarade nije opalo ni u savremenim društvima. Prema procenama jedne od najvećih organizacija za zaštitu životinja, "The Humane Society of the United States", samo u Sjedinjenim Američkim Državama postoji oko 40.000 osoba koje se "profesionalno" bave organizovanjem borbi pasa, dok oko 100.000 lica učestvuje u priređivanju takozvanih uličnih borbi širom zemlje.⁴ Iako su borbe pasa u Americi doživele epidemijske razmere, istraživanja pokazuju da ni ostatak sveta nije imun na ovu pojavu te da je ona i danas prisutna u Rusiji,

---

⁴ Podatak je preuzet sa zvanične internet prezentacije organizacije za zaštitu životinja "The Humane Society of the United States" i dostupan je na linku http://www.humanesociety.org/issues/campaigns/cruelty_fighting/

Zbornik IKSI, 1-2/2010 – A. Batrićević
„Borbe pasa kao teži oblik krivičnog dela ubijanja
i zlostavljanja životinja”, (str. 211-227)

Engleskoj, Italiji, Kanadi, Australiji, Južnoj Africi, Japanu, Avganistanu i Hondurasu (Gibson, 2005).

Uprkos dugoj tradiciji i statusu sporta koje su imale u pojedinim društvima, borbe pasa su sa podizanjem svesti zakonodavaca o značaju dobrobiti životinja postepeno inkriminisane u sve većem broju zemalja. Promene moralnih uverenja najvećeg broja ljudi u odnosu prema životinjskom svetu u vidu odstupanja od izrazito antropocentričnog načela i prelaska na principe biocentrične etike počele su se odražavati na zakonodavstvo već od sredine XIX veka (Paunović, 2004: 27). Jedan od prvih pisanih zakona posvećenih dobrobiti životinja, usvojen je 1828. godine u državi Njujork (*New York Animal Cruelty Law*) (Ascione, Arkow, 1999:103). Ovaj zakon je izmenjen i dopunjen 1867. godine⁵, čime su, na inicijativu osnivača Američkog društva za prevenciju okrutnosti prema životinjama (*The American Society for the Prevention of Cruelty to Animals - ASPCA*) Henrija Berga⁶, borbe pasa po prvi put zabranjene i to kao lakše krivično delo (*misdemeanor*), što bi (prema visini zaprečene kazne) odgovaralo pojmu prestupa odnosno istupa ili prekršaja u onim pravima koja poznaju takvu podelu kažnjivih ponašanja (o dvojnoj i trojnoj deobi krivičnih dela prema vrsti i meri zaprečene sankcije videti: Jovašević, 2006: 77 i 78). Izmenama i dopunama navedenog zakona predviđeno je da će se smatrati odgovornim za prestup svako lice koje drži ili koristi životinje za borbu ili koje je na bilo koji način povezano sa borbama životinja ili zainteresovano da ih organizuje ili koje prima novac zato što dozvoljava drugome da određeno mesto koristi u svrhu borbe bikova, medveda, pasa, petlova ili drugih živih bića i svako lice koje podstrekava, pomaže ili asistira drugome u tome ili koje dopušta ili trpi da bilo koje mesto bude korišćeno u tu svrhu.⁷

Sledeći primer države Njujork, i ostale federalne jedinice vremenom su usvajale zakone o zabrani okrutnosti prema životinjama kao i posebne odredbe protiv borbi pasa ili "*anti-dogfighting*" zakone. Prema važećim propisima svih 50 federalnih jedinica, priređivanje borbi pasa predstavlja teže krivično delo (*felony*)⁸ za koje se u svakom slučaju može izreći kazna zatvora, a prema pojedinim zakonodavstvima i novčana kazna (Ortiz, 2010:24). Visine kazni kojima je ovo krivično delo zaprečeno variraju od

---

⁵ New York Revised Statutes 1867: Chapter 375: Sections 1-10

⁶ Videti zvaničnu internet prezentaciju *American Society for the Prevention of Cruelty to Animals - ASPCA* na sledećem linku: <http://www.aspca.org/about-us/about-the-aspca.html>

⁷ New York Revised Statutes 1867: Chapter 375: Section 2.

⁸ Videti i HSUS, Fact Sheet: Dogfighting State Laws, Sept. 2009, na sledećem linku: http://www.hsus.org/acf/fighting/dogfight/ranking_state_dogfighting_laws.html

Zbornik IKSI, 1-2/2010 – A. Batrićević
„Borbe pasa kao teži oblik krivičnog dela ubijanja
i zlostavljanja životinja”, (str. 211-227)

jedne do druge federalne jedinice. Na primer, u Severnoj Karolini se licu koje priređuje borbe pasa može izreći kazna zatvora u trajanju od 4 meseca do 8 meseci⁹, dok je isto krivično delo u Alabami, Luizijani i Oklahomi zaprećeno kumulativno kaznom zatvora od 1 do 10 godina i strogim novčanim kaznama¹⁰. Pored priređivanja borbi pasa, zakonima svih federalnih jedinica osim Montane¹¹ i Havaja¹² izričito je zabranjeno i prisustvovanje borbama pasa u svojstvu gledalaca.

Iako su borbe između životinja do tada već uveliko bile inkriminisane na nivou pojedinih država, prvi propisi federalnog ranga posvećeni ovoj problematici usvojeni su tek 1976. godine¹³, nakon izmena i dopuna Zakona o dobrobiti životinja (*The US Animal Welfare Act*) iz 1966. godine¹⁴. Time je van zakona stavljeno izlaganje ili transportovanje međudržavnim saobraćajem onih životinja koje su namenjene za borbu, a kao primer takvih životinja navedeni su psi i petlovi (Becker, 2009:3). Kršenje navedenih zabrana bilo je zaprećeno novčanom kaznom u iznosu od 5.000 dolara, da bi nakon izmena i dopuna koje su usledile 2002. godine za isti prestup bila propisana novčana kazna u iznosu od 15.000 dolara¹⁵. Najradikalniji korak na planu suzbijanja borbi pasa u Americi načinjen je 2007. godine, kada je usvojen Zakon o sprovođenju zabrani borbi između životinja (*Animal Fighting Prohibition Enforcement Act*)¹⁶. Ovim propisom je kršenje odredbi federalnog Zakona o dobrobiti životinja koje se odnose na borbu pasa proglašeno težim krivičnim delom (*felony*) za koje se može izreći kazna zatvora do 3 godine.¹⁷

Borbe pasa su u Engleskoj zabranjene nakon usvajanja Zakona o zaštiti životinja (*The Protection of Animals Act*) 1911. godine¹⁸. Uprkos zakonskoj zabrani, njihovo priređivanje je i u ovoj zemlji nastavljeno, a praktikuje se i danas. Kao primer država u kojima održavanje borbi pasa još uvek ima status legalne aktivnosti navode se i Honduras i Japan (Gibson, 2005).

---

⁹ North Carolina GEN. STAT. §§ 14-362.2, 15A-1340.17(c) (2006)

¹⁰ Alabama CODE §§ 3-1-29(a)-(b), 13A-5-6 (2005); Louisiana REV. STAT. ANN. § 14:102.5(A)(1), (C) (2004) i Oklahoma STAT. ANN. tit. 21, § 1694, 1699.1(A) (2002)

¹¹ Montana Consolidated Cruelty Statutes MT ST 45-8-209-211.

¹² Hawaii Revised Statutes Annotated HI ST § 711-1100 - 1110.6

¹³ Animal Welfare Act Amendments of 1976, Pub. L. No. 94-279 § 17-90 Stat. 421

¹⁴ The US Animal Welfare Act (1966) 7 U.S.C.A. § 2131 -2159

¹⁵ Animal Welfare Act Amendments of 2002, Pub. L. No. 107-171

¹⁶ Animal Fighting Prohibition Enforcement Act of 2007 Pub. L. No. 110-22, § 3, 121 Stat. 88

¹⁷ US Code-Crimes and Criminal Procedure, Title 18., Part 1., Chapter 3. § 49

¹⁸ The Protection of Animals Act, 1911(1&2Geo. 5) (Ch VII p.1.)

Prilikom analize reakcije pojedinih društava na borbe između životinja, treba uzeti u obzir činjenicu da prema podacima Svetskog društva za zaštitu životinja (*World Society for the Protection of Animals-WSPA*) za sada svega 65 zemalja u svetu od ukupno 192 ima nacionalne zakone koji se uopšte bave zaštitom životinja.¹⁹ Iz toga proizlazi da u ovom trenutku svega jedna trećina čovečanstva nastoji da promovise zaštitu i dobrobit životinja, te da ni broj zemalja koje na bilo koji način inkriminišu priređivanje borbi životinja ne može biti veći.

2. Krivičnopravna i prekršajnopravna reakcija na borbu pasa u našoj zemlji

2.1. Teži oblik krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja

Okrutnost prema životinjama prvi put je u pravnom sistemu naše zemlje inkriminisana stupanjem na snagu Krivičnog Zakonika Republike Srbije, 1. januara 2006. godine. Tada je krivično delo ubijanja i mučenja (sada: zlostavljanja) životinja uključeno u njegovu XXIV poglavlje posvećeno krivičnim delima protiv životne sredine²⁰. Međutim, ozbiljna i složena problematika borbi između životinja našla se na meti zakonodavca tek pre nepunih godinu dana, kada je sa izmenama i dopunama Krivičnog zakonika Republike Srbije iz 2009. godine, krivično delo ubijanja i zlostavljanja životinja dobilo još jedan teži oblik.

Osnovni oblik krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja čini lice koje kršeći propise ubije, muči ili povredi životinju. Ovaj oblik inicijalno je bio zaprećen novčanom kaznom ili kaznom zatvora do 6 meseci²¹, da bi nakon izmena i dopuna Krivičnog zakonika Republike Srbije učinjenih 2009. godine ona bila pooštrena, te se sada za njega može izreći novčana kazna ili kazna zatvora do 1 godine.²² Radnja izvršenja ovog osnovnog oblika krivičnog dela se sastoji u ubijanju, mučenju ili povređivanju životinje. Mučenje predstavlja nanošenje fizičkih ili psihičkih patnji životinjama. Povređivanje se sastoji u povredi tela životinje u vidu izazivanja rana, lomljenja šapa i sličnih radnji. Ovde je povređivanje

---

¹⁹ Prema: *World Society for the Protection of Animals: An overview of Animal Protection Legislation*, 2006. godine, dostupno na zvaničnoj internet prezentaciji ove organizacije: <http://enextranet.animalwelfareonline.org/resources/animalwelfare/legislation/index.aspx>

²⁰ Krivični zakonik, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009 i 111/2009

²¹ Čl. 269. st. 1., Krivični zakonik, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 85/2005, 88/2005 i 107/2005

²² Čl. 269. st. 1., Krivični zakonik, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009 i 111/2009

shvaćeno u širem smislu te ga ne treba svoditi isključivo na telesne povrede koja se nanose ljudima (Lazarević, 2006: 695) u smislu krivičnog dela teške i lake telesne povrede²³. Za postojanje krivičnog dela potrebno je da patnja koja se nanosi životinji prilikom njenog mučenja ili povređivanja bude velikih razmera i intenziteta, kao i da je do njenog nanošenja došlo bez racionalnog razloga i opravdanog cilja. Osim aktivnim delatnostima, radnja se može izvršiti i nečinjenjem, odnosno, propuštanjem kao što je, na primer, sistematsko nedavanje životinji hrane i vode (Stojanović, 2006:614).

Prvi teži oblik ovog krivičnog dela postojaće ukoliko je usled preduzimanja radnje izvršenja osnovnog oblika došlo do ubijanja, mučenja ili povređivanja većeg broja životinja, ili ako je delo učinjeno u odnosu na životinju koja pripada posebno zaštićenim životinjskim vrstama. Za njega je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 3 godine²⁴.

Kao što je već istaknuto, odredbe koje su posvećene suzbijanju borbi između životinja uključene su u naše krivično zakonodavstvo tek pre nepunih godinu dana, nakon izmena dopuna Krivičnog zakonika Republike Srbije od 2009. godine i to tako što je uveden još jedan teži oblik krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja. Ovaj drugi teži oblik navedenog krivičnog dela čini lice koje iz koristoljublja organizuje, finansira ili je domaćin borbe između životinja iste ili različite vrste, ili lice koje organizuje ili učestvuje u kladenju na ovakvim borbama. Učiniocu ovog oblika krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja sud može kumulativno izreći kaznu zatvora u trajanju od tri meseca do tri godine i novčanu kaznu.²⁵

Radnja izvršenja ovog težeg oblika krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja određena je alternativno i može obuhvatati sledeća činjenja: 1) organizovanje borbi između životinja, 2) finansiranje borbi između životinja, 3) bivanje domaćinom borbi između životinja, 4) organizovanje kladenja na borbama između životinja i 5) učestvovanje u kladenju na borbama između životinja. To znači da će krivično delo postojati ako je preduzeta bilo koja od navedenih radnji bez obzira da li je u konkretnom slučaju došlo do održavanja borbi između životinja i da li je usled takvih borbi došlo do telesne povrede ili smrti životinja koje su u njima

---

²³ Čl. 121. i 122., Krivični zakonik, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009 i 111/2009

²⁴ Čl. 269. st. 2

²⁵ Čl. 269. st. 3.

učestvovala. Za postojanje ovog oblika potrebno je da je tokom preduzimanja bilo koje od navedenih radnji izvršenja na strani učinioca postojao subjektivni element u vidu koristoljublja u smislu pohlepe, požude, bezobzirne, egoističke, asocijalne težnje za prekomernim i nepotrebnim bogaćenjem ili enormnim uvećanjem imovine (Jovašević, 1998:185). Postojanje koristoljublja kao subjektivnog elementa ukazuje na to da ovaj teži oblik krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja može biti učinjen samo sa direktnim umišljajem, za razliku od osnovnog oblika istog dela koji može biti učinjen kako sa direktnim tako i sa eventualnim umišljajem (Stojanović, 2006:615).

U ulozi učinioca ovog težeg oblika krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja može se javiti bilo koje lice. To, pre svega, može biti vlasnik jedne ili više životinja koje učestvuju u borbi, ali organizovanje, finansiranje ili bivanje domaćinom borbi životinja, kao i organizovanje kladenja ili učestvovanje u kladenju na borbama životinja može činiti i neko drugo lice. Imajući to u vidu, može se postaviti pitanje krivične odgovornosti vlasnika životinje koja učestvuje u borbi u situaciji kada on sam nije ni organizovao ni finansirao takvu borbu niti je na njoj bio domaćin ili organizovao kladenja ili učestvovao u njima, ali je hteo ili pristao da životinja u njegovom vlasništvu učestvuje u takvoj borbi.

Budući da to lice ne preduzima ni jednu od taksativno navedenih radnji izvršenja, ono ne bi moglo odgovarati za drugi teži oblik krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja. Međutim, njegov pristanak ili htenje da životinja čiji je vlasnik učestvuje u takvim borbama stvaraju uslove da se ono smatra učiniocem osnovnog oblika istog dela. Naime, radnja izvršenja osnovnog oblika krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja definisana je veoma široko i obuhvata: 1) ubijanje životinje, 2) povređivanje životinje, 3) mučenje životinje ili 4) zlostavljanje životinje na drugi način. Formulacijom "zlostavljanje životinje na drugi način" omogućeno je da kriminalnom zonom bude obuhvaćeno i uključivanje životinje u borbu, koje se, prema relevantnim standardima iz oblasti zaštite i dobrobiti životinja smatra zlostavljanjem, i to neovisno od samog ishoda borbe u smislu telesnih povreda ili smrti. U pogledu krivice, za osnovni oblik zahteva se postojanje umišljaja (direktnog ili eventualnog), koji obuhvata i svest o tome da se preduzimanjem radnje izvršenja krše odgovarajući propisi (Stojanović, 2006:615). Dakle, vlasnik životinje će krivično odgovarati samo ukoliko je bio svestan da će ona učestvovati u borbi i upravo to hteo (direktni umišljaj) ili na to pristao (eventualni umišljaj), znajući pritom da takvo postupanje predstavlja kršenje odgovarajućih propisa.

*Zbornik IKSI, 1-2/2010 – A. Batrićević
„Borbe pasa kao teži oblik krivičnog dela ubijanja
i zlostavljanja životinja”, (str. 211-227)*

Priroda zaštitnog objekta drugog težeg oblika krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja prilično je sporna. Ako je suditi po glavi krivičnog zakonika u koju je ovo delo svrstano, to bi bila životna sredina, u smislu skupa prirodnih i stvorenih vrednosti čiji kompleksni međusobni odnosi čine okruženje odnosno prostor i uslove za život ljudi²⁶. Ipak, jasno je da se ovom inkriminacijom tako definisana životna sredina štiti samo delimično. Ni jedna od 5 alternativno navedenih radnji izvršenja ovog oblika ne doprinosi ni posredno ni neposredno povređivanju ili ugrožavanju životne sredine, već se njima samo stvara opasnost po dobrobit onih životinja koje su namenjene da učestvuju u borbi. Iz zakonske formulacije proizlazi da će neko lice krivično odgovarati samo za organizovanje borbe ili kladenja ili učestvovanju u kladenju na borbi, pri čemu se ne zahteva izričito da je borba i održana niti da je usled borbe došlo do povređivanja ili smrti životinja koje su u njoj učestvovala. Dakle, za postojanje krivičnog dela dovoljno je nastupanje opasnosti i to ne po životnu sredinu već po dobrobit životinja koje su u toj borbi učestvovala ili bile namenjene da u njoj učestvuju. Ako bi i došlo do borbe između životinja, kako u zakonskom tekstu nije naveden minimalan broj životinja koje bi u njoj trebalo da učestvuju, može se zaključiti da su za postojanje ovog krivičnog dela dovoljne i samo dve životinje, kada svakako ne bi moglo biti reči o povredi ili ugrožavanju životne sredine.

Uprkos tome što je u savremenim društvima gotovo opšteprihvaćen stav da je okrutnost prema životinjama, uključujući i borbe između njih, nedopustiva kako sa moralnog (etičkog), tako i sa pravnog stanovišta, ostaje otvoreno pitanje da li životinje ili prava životinja uopšte mogu predstavljati zaštitni objekt u krivičnopravnom smislu. U našem pozitivnom krivičnom pravu se objektom zaštite smatraju čovek i druge osnovne društvene vrednosti²⁷ i njihova zaštita predstavlja osnov i granice za određivanje krivičnih dela, propisivanje krivičnih sankcija i njihovu primenu (Stojanović,2006:31). Iz ovako "antropocentrično" definisanog objekta zaštite proizlazi da životinja može biti samo objekt radnje krivičnog dela, ali ne i zaštitni objekt, te da se ovim krivičnim delom, pa i njegovim drugim težim oblikom, suštinski i ne štiti životinja već čovek, odnosno osećanja koja čovek gaji prema životinjama i odgovornost koju prema njima treba da ima. U prvom redu, tu se misli na osećaj sažaljenja koji ubijanje i

---

²⁶ Čl. 3., Zakon o zaštiti životne sredine, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 135/2004

²⁷ Čl. 3., Krivični zakonik, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009 i 111/2009

mučenje odnosno zlostavljanje životinja izaziva kod većine ljudi (Stojanović, 2006:613-614).

Za razliku od osnovnog oblika krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja, kojim se u prvom redu nastoji zaštititi njihova dobrobit, inkriminisanjem različitih delatnosti koje su usmerene na priređivanje borbi između životinja mogu se ostvariti i neki drugi ciljevi. Pojedina istraživanja ukazuju na gotovo neraskidivu povezanosti između borbi životinja i raznih drugih devijantnih i kriminalnih aktivnosti kao što su: nasilničko ponašanje u zajednici, pripadništvo uličnim bandama, nasilje u porodici, trgovina drogom i oružjem, nezakonito kockanje i kladenje i ugrožavanje javnog reda i mira (Ortiz, 2010:45-53).

Imajući to u vidu, može se smatrati da problematika borbe između životinja, a posebno između pasa, po svojoj ozbiljnosti i povezanosti sa drugim socijalno patološkim i kriminalnim pojavama uveliko prevazilazi okvire dobrobiti životinja i zaštite životne sredine. Stoga bi trebalo preispitati opravdanost svrstavanja ovog krivičnog dela u krivična dela protiv životne sredine, pa i razmotriti njegovo izdvajanje iz okvira krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja i konstituisanje kao samostalne inkriminacije koja bi i sama mogla imati nekoliko oblika.

2.2. Prekršaj prema Zakonu o dobrobiti životinja

Pre samo godinu dana naša zemlja je, prateći savremene tendencije prisutne kako u svetu tako i u regionu²⁸, usvojila Zakon o dobrobiti životinja. Tim zakonom regulisana su pitanja relevantna za dobrobit životinja, prava, obaveze i odgovornosti fizičkih i pravnih lica ustanovljena u cilju njenog ostvarenja kao i zaštita životinja od zlostavljanja. Njime su definisane i obaveze ljudi prilikom ubijanja (klanja) životinja, njihovog držanja, uzgoja, prometa, prevoza i sprovođenja ogleada na njima.²⁹ Pored minimalnih standarda u oblasti dobrobiti životinja, ovim zakonom ustanovljena je i dužnost relevantnih subjekata da podstiču jačanje svesti o značaju

---

²⁸ Kao primeri zemalja u regionu koje su usvojile zakone posvećene zaštiti i dobrobiti životinja mogu se navesti Slovenija (Zakon o zaštiti živali, "Uradni list Republike Slovenije" št.98 od 1999. godine), Hrvatska (Zakon o dobrobiti životinja, "Narodne novine Republike Hrvatske" br. 19/1999), Crna Gora (Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja, "Službeni list Republike Crne Gore", broj 14/08), Republika Srpska (Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja, "Službeni glasnik Republike Srpske", br 111/08) i Bosna i Hercegovina (Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja, "Službeni glasnik BiH" od 31.03.2009 godine)

²⁹ Videti: čl. 1. Zakon o dobrobiti životinja, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 41/2009

dobrobiti životinja, kao i obaveza svih građana da spreče i prijave nadležnim organima okrutno postupanje drugih ljudi prema njima³⁰.

Osim što izričito zabranjuje svako fizičko i psihičko zlostavljanje životinja³¹ pod pretnjom prekršajne sankcije-novčane kazne u iznosu od 5.000 do 50.000 dinara za fizičko³², odnosno od 100.000 do 1.000.000 dinara za pravno lice³³, Zakon o dobrobiti životinja sadrži i nekoliko odredbi koje se direktno ili indirektno odnose na problematiku borbi između životinja. One su sistematizovane u okviru 82 taksativno nabrojane aktivnosti koje se prema ovom zakonu smatraju prekršajima i koje su zaprećene navedenim novčanim kaznama.³⁴ Pre svega, ovim zakonom je izričito zabranjeno održavanje borbi između životinja ili između životinja i ljudi, odnosno organizovanje kladenja ili kladenje u borbi između životinja.³⁵ Pored toga, zabranjeno je i držanje, reprodukovanje, obučavanje ili vršenje prometa životinja u svrhu borbe, kao i stavljanje na raspolaganje objekata, zemljišta ili materijalnih sredstava drugom licu radi borbe između životinja ili između životinja i ljudi.³⁶ Konačno, predviđeno je da prekršajnom sankcionisanju podleže i fizičko lice koje samo prisustvovanje borbama između životinja.³⁷

Pored navedenih, Zakon o dobrobiti životinja sadrži još nekoliko odredbi koje se ne odnose isključivo na borbe između životinja, ali koje takođe mogu biti prekršene prilikom priređivanja takvih "manifestacija" ili tokom pripremanja životinja za učestvovanje na istim. U tom smislu, prekršajem se prema ovom zakonu smatra i povećavanje agresivnosti životinje selekcijom ili mehaničkim metodama³⁸ kao i vršenje nahuškavanja životinja na ljude ili druge životinje, osim u postupku dresure službenih životinja³⁹. Budući da trening pasa za borbu neretko uključuje i njihovo nahuškavanje i puštanje na drugu životinju, koja služi kao "živi mamac" (Gibson, 2005) od posebnog je značaja odredba ovog zakona kojom se zabranjuje korišćenje živih životinja kao mamaca za lov ili obuku drugih životinja.⁴⁰ U takvom slučaju ne treba izgubiti iz vida da će

---

³⁰ Čl. 3.

³¹ Čl. 7. st. 1.

³² Čl. 85.

³³ Čl. 82. st.1. tačka 3.

³⁴ Videfi: čl. 7. st. 1. i čl. 82. st. 1. tačka 1-82.

³⁵ Čl. 7. st. 1. tačka 22. i čl. 82. st. 1. tačka 21.

³⁶ Čl. 7. st. 1. tačka 23. i čl. 82. st. 1. tačka 22.

³⁷ Čl. 7. st. 1. tačka 22. i čl. 85. st. 1. tačka 2.

³⁸ Čl. 7. st. 1. tačka 8. i čl. 82. st. 1. tačka 9.

³⁹ Čl. 7. st. 1. tačka 9. i čl. 82. st. 1. tačka 10.

⁴⁰ Čl. 7. st. 1. tačka 11. i čl. 82. st. 1. tačka 12. Zakon o dobrobiti životinja, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 41/2009

u pogledu životinje koja je korišćena kao "živi mamac" za obuku često biti ostvareni i uslovi za postojanje osnovnog oblika krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja⁴¹.

Pripremanje pasa za borbu i povećavanje njihove sposobnosti, izdržljivosti i agresivnosti često podrazumeva i podvrgavanje životinja dejstvu određenih veštačkih supstanci poput steroida (Ortiz, 2010:38). Zakonom o dobrobiti životinja inkriminisane su i određene radnje koje su usmerene na doping životinje u smislu davanja životinji stranih supstanci ili većih količina supstanci koje organizam životinje normalno sadrži sa ciljem da se na veštački način stimulišu radne i sportske sposobnosti životinje.⁴² Prekršajem se smatraju sledeće radnje: posedovanje, upotrebljavanje i prodaja lekova i supstanci u cilju doppingovanja životinja⁴³, podsticanje, podržavanje, pomaganje i prikrivanje dopinga životinja⁴⁴. U tom kontekstu treba podvući i zabranu hranjenja ili napajanja životinja supstancama koje načinom upotrebe ili sadržajem mogu da izazovu nepotrebnu patnju ili bol životinje⁴⁵, koja ima posebnu težinu ako se uzme u obzir podatak da pojedini vlasnici ili držaoci pasa za borbu dodaju istima u hranu različite supstance (uključujući i barut) u nameri da povećaju njihovu agresivnost i borbenost Ortiz, 2010:33 i 45)

Propisivanjem navedenih zabrana, Zakon o dobrobiti životinja omogućava prekršajnopravno sankcionisanje širokog spektra aktivnosti koje su na direktan ili indirektan način usmerene na održavanje borbi između životinja. Na taj način su stvoreni preduslovi ne samo za adekvatnu državnu reakciju na ovu pojavu, već i za njenu efikasnu prevenciju. Međutim, dosledna primena relevantnih odredbi ovog zakona zahteva i jasno razgraničenje sa normama Krivičnog zakonika koje su posvećene istoj materiji. I Zakon o dobrobiti životinja i Krivični zakonik inkriminišu održavanje (odnosno organizovanje ili bivanje domaćinom) borbi između životinja, organizovanje kladenja i kladenje u borbi između životinja, kao i finansiranje (odnosno stavljanje na raspolaganje objekata, zemljišta ili materijalnih sredstava drugom licu radi borbe između životinja ili između životinja i ljudi).⁴⁶

---

⁴¹ Čl. 269. st. 1. Krivični zakonik, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009 i 111/2009

⁴² Čl. 5. st. 1. tačka 6. Zakon o dobrobiti životinja, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 41/2009

⁴³ Čl. 7. st. 1. tačka 26. i čl. 82. st. 1. tačka 25.

⁴⁴ Čl. 7. st. 1. tačka 27. i čl. 82. st. 1. tačka 26.

⁴⁵ Čl. 7. st. 1. tačka 17. i čl. 82. st. 1. tačka 18.

⁴⁶ Videti: čl. 7. st. 1. tačka 22. i čl. 82. st. 1. tačka 21. i 22. Zakon o dobrobiti životinja, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 41/2009 i čl. 269. st. 3. Krivični zakonik, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009 i 111/2009

Iako od toga zavisi i nadležnost suda i vrsta odnosno visina sankcije koja se učiniocu može izreći, Zakon o dobrobiti životinja ne sadrži odredbe kojima bi bio definisan njegov odnos sa normama Krivičnog zakonika. Činjenica da on u odnosu na Krivični zakonik predstavlja i *lex posterior* i *lex specialis* ovde nije od značaja jer se ne radi o koliziji dva krivična zakona, već o sticaju odredaba krivičnog i prekršajnog prava. Zato je potrebno precizirati kada će jedno isto ponašanje predstavljati drugi teži oblik krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja a kada prekršaj.

Za postojanje drugog težeg oblika krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja zahteva se da organizovanje, finansiranje ili bivanje domaćinom borbi između životinja ili organizovanje ili učestvovanje u kladenju na takvim borbama bude učinjeno iz koristoljublja. Sa druge strane, Zakon o dobrobiti životinja predviđa prekršajnu odgovornost za samo održavanje borbi između životinja, organizovanje kladenja i kladenje na takvim borbama, stavljanje na raspolaganje objekata, zemljišta ili materijalnih sredstava drugom licu radi borbe između životinja ili između životinja i ljudi, nezavisno od postojanja na strani učinioca subjektivnog elementa u vidu koristoljublja. Dakle, subjektivni motiv u vidu težnje za pribavljanjem prekomerne imovinske koristi na strani učinioca može se smatrati presudnim parametrom za razgraničenje između ova dva delikta. U svakom slučaju, trebalo bi primeniti pravilo da ukoliko je jedno kažnjivo ponašanje istovremeno predviđeno i kao krivično delo i kao prekršaj (u slučaju identiteta činjeničnog stanja), krivično delo kao teže apsorbuje prekršaj (Jovašević, 2006:80-81). Zbog toga će činjenica da je neko lice već kažnjeno za krivično delo ubijanja i zlostavljanja životinja predstavljati osnov koji isključuje kažnjivost za prekršaj u smislu Zakona o dobrobiti životinja. Ali, ako je isto to lice prethodno kažnjeno za prekršaj, prekršajna kazna će mu se obavezno uračunati u kaznu koju će mu (u slučaju identiteta) izreći krivični sud.

ZAKLJUČAK

Obuhvatanje priređivanja borbi između životinja kriminalnom zonom nakon izmena i dopuna Krivičnog zakonika 2009. godine kao i usvajanje Zakona o dobrobiti životinja iste godine govore u prilog tvrdnji da naš zakonodavac uviđa značaj ovog složenog i opasnog društvenog i pravnog fenomena. Adekvatna državna reakcija na borbe između životinja u vidu blagovremene prevencije i efikasnog sankcionisanja učinilaca, neophodna je iz više razloga.

Osim što predstavljaju oblik ekstremne okrutnosti prema životinjama, što je samo po sebi dovoljno da budu inkriminisane, borbe između životinja, a posebno borbe pasa, neretko su povezane sa drugim nasilničkim i kriminalnim radnjama. Kao aktivnosti koje se najčešće povezuju sa ovim "krvavim sportom" navode se: nasilje u porodici, nasilje u zajednici, remećenje javnog reda i mira, pripadništvo uličnim bandama, trgovina drogom i oružjem i nezakonito kockanje i klađenje. U svetlu tog saznanja, otkrivanje učinilaca ovog težeg oblika krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja može istovremeno dovesti do presecanja tokova različitih "uzgrednih" nezakonitih delatnosti, koje po svojoj društvenoj opasnosti prevazilaze okvire dobrobiti životinja i zaštite životne sredine.

Održavanje borbi pasa u urbanim i prigradskim područjima može imati naročito razorne posledice u odnosu na decu i mlade, koji im neretko prisustvuju, što svojom voljom što sasvim nevoljno, odnosno igrom slučaja. Poznato je da konstantna izloženost scenama eksplicitnog nasilja pogoduje razvoju devijantnog, delinkventnog i kriminalnog ispoljavanja dece i mladih u budućnosti. Pojedine psihološke studije ukazuju na povezanost između okrutnosti prema životinjama i nasilničkog ponašanja prema ljudima (Striving, 2002:95), osobito nasilja u porodici i zlostavljanja dece (Ascione, Arkow, 1999:51), a ima i autora koji sklonost ka zlostavljanju životinja svrstavaju u bihejvioralne faktore koji čine deo tzv "homicidalne trijade" i predstavljaju pouzdane prediktore nasilničkog kriminalnog ponašanja (Hellman, Blackman, 1966:1431-1435). U tom smislu, krivičnopravno i prekršajopravno sankcionisanje aktivnosti koje su neposredno ili posredno usmerene na priređivanje borbi između životinja treba shvatiti i kao jednu od mera prevencije nasilja i nasilničkog kriminaliteta u društvu.

Kako zakonske odredbe relevantne za suzbijanje borbi između životinja postoje u našem pravnom sistemu tek oko godinu dana, bilo bi preuranjeno davati bilo kakvu procenu njihove delotvornosti. Ipak, da bi se osigurala njihova efikasna i dosledna primena i otklonile eventualne nedoumice u praksi, potrebno je precizno razgraničiti kada će se jedno isto ponašanje smatrati težim oblikom krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja a kada prekršajem u smislu Zakona o dobrobiti životinja. Takođe, sudovi će u svakom konkretnom slučaju morati da obrate pažnju na to kada će neko lice odgovarati za osnovni oblik krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja a kada za njegov teži oblik koji se sastoji u organizovanju ili finansiranju borbi između životinja, bivanju domaćinom ili organizovanju klađenja ili klađenju na njima i to iz koristoljublja i neovisno od toga da li je u konkretnom slučaju došlo do ubijanja i zlostavljanja životinja. Sagledavanje rešenja zastupljenih u pravnim sistemima drugih

zemalja poput Sjedinjenih Američkih Država i Velike Britanije, koje se vekovima unazad suočavaju sa ovom problematikom, može doprineti unapređenju postojećih i iznalaženju efikasnijih mehanizama državne reakcije na borbe između životinja i druge nezakonite radnje koje ih po pravilu prate. Na kraju, treba istaći da samo inkriminisanje različitih aktivnosti usmerenih na priređivanje borbi između životinja i, uopšte, okrutnosti prema životinjama, predstavlja samo prvi korak ka suzbijanju ovih socijalnopatoloških i kriminalnih pojava. Implementacija elementarnih postulata savremene biocentrične etike nije moguća bez podizanja svesti o značaju dobrobiti životinja za celokupnu zajednicu i o razmerama društvene opasnosti koju uzrokuju okrutnost i nasilje prema životinjama, a naročito ukoliko su ispoljeni kroz priređivanje borbi između životinja.

REFERENCE

- (1) Ascione, F., Arkow, P. (1999). Child Abuse, Domestic Violence and Animal Abuse- Linking the Circles of Compassion for Prevention and Intervention, Purdue Research Foundation, United States of America
- (2) Becker, G. (2009). The Animal Welfare Act: Background and Selected Legislation, CRS Report for Congress, Congressional Research Service
- (3) Evans, R., Forsyth, C. (1997). Entertainment to Outrage: A Social Historical View of Dogfighting, 27 International Review of Modern Sociology
- (4) Gibson, H. (2005). Dog Fighting Detailed Discussion, Animal Legal and Historical Center, Michigan State University College of Law, dostupno na sledećem linku:
<http://www.animallaw.info/articles/ddusdogfighting.htm>
- (5) Gibson, H. (2005). Dog Fighting Legal Overview, Animal Legal and Historical Center, Michigan State University College of Law, dostupno na sledećem linku:
<http://www.animallaw.info/articles/ovusdogfighting.htm>
- (6) Hellman, D., Blackman, N. (1966). Enuresis, Fire Setting and Cruelty to Animals: a Triad Predictive of Adult Crime, 122 American Journal of Psychiatry
- (7) Jovašević, D (1998). Leksikon krivičnog prava, Javno preduzeće Službeni list SRJ, Beograd
- (8) Jovašević, D. (2006). Krivično pravo-opšti deo, Nomos, Beograd

Zbornik IKSI, 1-2/2010 – A. Batrićević
„Borbe pasa kao teži oblik krivičnog dela ubijanja
i zlostavljanja životinja”, (str. 211-227)

- (9) Lazarević, Lj. (2006). Komentar Krivičnog zakonika Republike Srbije, Izdavačko-štamarsko preduzeće "Savremena administracija", Beograd
- (10) Ortiz, F. (2010). Making the Dogman Heel: Recommendations for Improving the Effectiveness of Dogfighting Laws, *Stanford Journal of Animal Law and Policy*, Vol. 3
- (11) Paunović, M. (2004). Upporednopravni pregled zaštite prava i dobrobiti životinja, *Strani pravni život*, br. 1/2004, Institut za uporedno pravo, Beograd
- (12) Stojanović, Z. (2006). Komentar krivičnog zakonika, Javno preduzeće "Službeni glasnik", Beograd
- (13) Striving, H. (2002). Animal Law and Animal Rights on the Move in Sweden, *Animal Law Review at Lewis and Clark Law School*, Vol. 8., No 93, Portland, Oregon

Izvori:

- (1) Alabama ALA. CODE §§ 3-1-29(a)-(b), 13A-5-6 (2005);
- (2) Animal Fighting Prohibition Enforcement Act of 2007 Pub. L. No. 110-22, § 3, 121 Stat. 88
- (3) Animal Welfare Act Amendments of 1976, Pub. L. No. 94-279, § 17, 90 Stat. 421.
- (4) Farm Security & Rural Investment Act of 2002, Pub. L. No. 107-171, tit. X, §§ 10302(a), 10303(a), 116 Stat. 491, 492.
- (5) Hawai Revised Statutes Annotated HI ST § 711-1100 - 1110.6
- (6) HSUS, Fact Sheet: Dogfighting State Laws, Sept. 2009, http://www.hsus.org/acf/fighting/dogfight/ranking_state_dogfighting_laws.html
- (7) Krivični zakonik, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009 i 111/2009
- (8) Louisiana Revised Statutes Annotated LA. REV. STAT. ANN. § 14:102.5(A)(1), (C) (2004);
- (9) Montana Consolidated Cruelty Statutes MT. ST. 45-8-209-211
- (10) New York Revised Statutes 1867: Chapter 375: Sections 1-10
- (11) North Carolina (N.C.) GEN. STAT. §§ 14-362.2, 15A-1340.17(c) (2006).
- (12) Oklahoma Statutes Annotated OKLA. STAT. ANN. tit. 21, § 1694, 1699.1(A) (2002).
- (13) The Protection of Animals Act, 1911 (1&2Geo. 5)
- (14) The US Animal Welfare Act (1966) 7 U.S.C.A. § 2131 -2159
- (15) U.S. Department of Justice, Attorney General's Report to Congress on the Growth of Violent Street Gangs in Suburban Areas, April, 2008, <http://www.usdoj.gov/ndic/pubs27/27612/index.htm>.
- (16) Zakon o dobrobiti životinja, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 41/2009
- (17) Zakon o dobrobiti životinja, Narodne novine Republike Hrvatske br. 19/1999
- (18) Zakon o zaštiti živali, "Uradni list Republike Slovenije" št.98 od 1999. godine

- (19) Zakon o zaštiti dobrobiti životinja, "Službeni list Republike Crne Gore", broj 14/08
- (20) Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja, "Službeni glasnik BiH" od 31.03.2009 godine
- (21) Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja, "Službeni glasnik Republike Srpske", br 111/08
- (22) Zakon o zaštiti životne sredine, "Službeni glasnik Republike Srbije", br. 135/2004

DOG FIGHTING AS A MORE SERIOUS FORM OF THE CRIME OF ANIMAL CRUELTY

There is no doubt that dog fighting represents a form of extreme animal cruelty. This "bloody sport" is also considered as a serious and complex social and legal phenomenon, whose significance goes beyond the frames of animal welfare issue. Criminal offence comprised of killing and torture (now: abuse) of animals was included in the criminal legislation of the Republic of Serbia in 2006. However, its more serious form, dealing with animal fights, became a part of our criminal law in 2009, after alterations and amendments of the Criminal Code. In the same year, our country adopted its first Law on Animal Welfare, causing certain acts that are either directly or indirectly connected to animal fighting, to be proclaimed as misdemeanors. The social hazard of dog fights, the link between them and other violent criminal activities and the awareness of the significance of animal welfare in contemporary society require efficient enforcement of the above mentioned laws. The aim of this paper is to analyze relevant legal provisions as well as to attempt to solve the difficulties that might occur during their enforcement.

KEY WORDS: killing and abuse of animals / animal welfare protection / animal fights / criminal offence / misdemeanor